

Πέμπτη Έκδοση

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

T. C. AW, K. GARDINER & J. M. HARRINGTON

Επιμέλεια Ελληνικής Έκδοσης

Χαρίλαος Κ. Κουτής

Φωτεινή Π. Μπαμπάτσικου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ Α.Ε.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
Επαγγελματικής Υγείας

ω ΤΕΙ - ΑΘΗΝΑΣ

70

Μεταπτυχιακό Δ.Υ.Χ.

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. Εισ. 80234

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Επαγγελματικής Υγείας

T.C. AW MB, PhD, FRCP, FRCPC, FFOM, FFOMI, FFPHM

Professor of Occupational Medicine

Kent Institute of Medicine & Health Sciences

University of Kent, Canterbury, United Kingdom

K. GARDINER BSc, PhD, DipOccHyg, FFOH

Professor of Occupational Health

Medical School

The University of Witwatersrand

Johannesburg, South Africa; and

International Occupational Health Ltd Birmingham, United Kingdom

J.M. HARRINGTON CBE, BSc, MSc, MD, FRCP, FFOMI, MFPH, FFOM, FACE, FMedSci

Emeritus Professor of Occupational Health

University of Birmingham, Birmingham, United Kingdom

With contributions from

S. WHITAKER PhD, RGN, RMN, OHNC, M.Med.Sc

Senior Lecturer in Occupational Health

St. Martin's College, Lancaster, United Kingdom

C.A. JACKSON BSc, MSc, PhD, C.Psych

Senior Lecturer in Occupational Health Psychology, University of Central England

Honorary Senior Lecturer, Institute of Occupational & Environmental Medicine, University of

Birmingham, Birmingham, United Kingdom

S.M. AHMED MRCS, DLO, DipOccMed, AFOM

Honorary Lecturer, Kent Institute of Medicine & Health Sciences

University of Kent, Canterbury, United Kingdom

J. HITCHINS MBBS, DipOccMed, AFOM

Occupational Physician

East Kent Hospitals NHS Trust, Canterbury, United Kingdom

ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

Επιμέλεια Ελληνικής Έκδοσης

Χαρίλαος Κ. Κουτής M.D. Msc PhD

Προϊστάμενος Τμήματος Δημόσιας Υγείας

Τέως Δ/ντής ΣΕΥΠ ΤΕΙ Αθήνας

Φωτούλα Π. Μπαμπάτσικου MD, RN, MSc, PhD

Ιατρός, Νοσηλεύτρια Δημόσιας Υγείας

Επίκουρος Καθηγήτρια Νοσηλευτικής

ΤΕΙ Αθήνας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ Α.Ε.

© 2007 T.C. Aw, K. Gardiner, J.M. Harrington

Published by Blackwell Publishing Ltd

Blackwell Publishing, Inc., 350 Main Street, Malden, Massachusetts 02148-5020, USA

Blackwell Publishing Ltd, 9600 Garsington Road, Oxford OX4 2DQ, UK

Blackwell Publishing Asia Pty Ltd, 550 Swanston Street, Carlton, Victoria 3053, Australia

The right of the Author to be identified as the Author of this Work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, except as permitted by the UK Copyright, Designs and Patents Act 1988, without the prior permission of the publisher.

First published 2007

ISBN-13: 978-1-4051-2221-4

ISBN-10: 1-4051-2221-8

<http://www.blackwellpublishing.com>

This edition is published by arrangement with **Blackwell Publishing Ltd**, Oxford.

Translated by **Parisianou S.A.** from the original English language version.

Responsibility of the accuracy of the translation rests solely with **Parisianou S.A.** and is not the responsibility of **Blackwell Publishing Ltd**.

Ουδεμία ευθύνη αναλαμβάνεται από τον εκδοτικό οίκο, Παρισιάνου Α.Ε., ή τον ιδιοκτήτη, Blackwell Publishing Ltd, για οποιοδήποτε τραύμα ή/και βλάβη σε πρόσωπα ή περιουσία ως αποτέλεσμα πραγματικών ή υποτιθέμενων δυσφημιστικών δηλώσεων/σχολίων, παραβίασης πνευματικής ιδιοκτησίας ή προσωπικού βίου ή ζημιά ενεργητική και παθητική σε προϊόντα, είτε προκύπτει από αμέλεια είτε με άλλον τρόπο, ή από τη χρήση ή εφαρμογή οποιωνδήποτε ιδεών, οδηγιών, διαδικασιών, προϊόντων ή μεθόδων που περιλαμβάνονται στο παρόν βιβλίο.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ:

Pocket Consultant: Occupational Health, 5th Edition

by T.C. AW, K. Gardiner & J.M. Harrington

© Copyright 2011

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ Α.Ε.

www.parisianou.gr - medbooks@otenet.gr

Ιωάννου Ράλλη 21, 14452, Μεταμόρφωση Αττικής,

210 3306880, 210 3610519, 210 2855183

www.parisianou.gr - medbooks@otenet.gr

ISBN: 978-960-394-781-3

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	1
2	Υπηρεσίες της υγιεινής στην εργασία – μία διεθνής προοπτική	13
3	Επαγγελματικές ασθένειες	23
4	Λοιμώξεις στον χώρο εργασίας	61
5	Τοξικολογία στον χώρο εργασίας	73
6	Εργασιακή υγιεινή- αέρια, αναθυμιάσεις, σκόνες και ίνες	119
7	Φυσικοί κίνδυνοι- φως, θερμότητα, θόρυβος, κραδασμός, πίεση και ακτινοβολία	145
8	Μυοσκελετικές διαταραχές	189
9	Η ψυχολογική διάσταση του εργασιακού χώρου	195
10	Αξιολόγηση κινδύνου	207
11	Έλεγχος των αερογενών ρύπων	255
12	Προσωπική προστασία του εργαζομένου	279
13	Ειδικά θέματα επαγγελματικής υγείας	301
14	Νομικά ζητήματα στην επαγγελματική υγεία	315
15	Πηγές πληροφόρησης	343
	Ευρετήριο	361

Ευχαριστίες

Ευχαριστίες προς συνεργάτες και φοιτητές για την ανασκόπηση και συμβουλή τους στα διάφορα κεφάλαια. Ειδικές ευχαριστίες στον Dipti Patel, FFOM, LLM, Melody Greenwood και Rhiannon Cox.

Πρόλογος

Αυτός ο ιατρικός σύμβουλος τσέπης ξεκίνησε σαν αυτό το οποίο συχνά αναφερόταν ευρέως ως «Harrington and Gill». Από τότε, έχει υποβληθεί σε αρκετές αναθεωρημένες εκδόσεις και έχει εξελιχθεί στο συνεπτυγμένο εγχειρίδιο για την υγιεινή στην εργασία, με τη μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία στο Ηνωμένο Βασίλειο. Χρησιμοποιείται από πολλές διεπιστημονικές ομάδες που εργάζονται πάνω στην υγιεινή της εργασίας (συμπεριλαμβανομένων νοσηλευτών/τριών, ιατρών, επαγγελματιών ασφαλείας), καθώς και ως ένα καθιερωμένο εγχειρίδιο για διάφορα μαθήματα επαγγελματικής υγιεινής.

Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση της παρουσίασης της 5ης έκδοσης. Η συνοπτική και σαφής φύση της παρουσίασης, μαζί με τις μικρές παραγράφους και τις κουκίδες, έχει διατηρηθεί. Έχουμε δημιουργήσει ένα νέο κεφάλαιο πάνω στην επαγγελματική τοξικολογία, έχουμε ενημερώσει τα κεφάλαια της νομολογίας της υγιεινής στην εργασία και των πηγών των πληροφοριών, και έχουμε προσθέσει νέο υλικό πάνω στις αναδυόμενες λοιμώξεις που έχουν σχέση με την πρακτική της υγιεινής στην εργασία. Η παράγραφος πάνω στις ψυχοκοινωνικές διαστάσεις έχει επεκταθεί, και η παράγραφος πάνω στους κραδασμούς αναδιατυπώθηκε ώστε να συμπεριληφθούν οι νέες πληροφορίες του HSE (Health and Safety Executive) πάνω στο ζήτημα. Τα πορίσματα προσφάτων επιθεωρήσεων βασισμένων σε στοιχεία, πάνω σε διάφορα θέματα, συμπεριλαμβανομένων των κραδασμών και της χαμηλής οσφυαλγίας, έχουν συμπεριληφθεί.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε κατ' εξοχήν τους αναγνώστες, τους σπουδαστές και τους συναδέλφους μας εντός και εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, που έδωσαν τον χρόνο τους ώστε να υποβάλουν χρήσιμες ιδέες, να διασαφηνίσουν μερικά σημεία, να διορθώσουν λίγα λάθη και να βελτιώσουν το κείμενο. Τις ευχαριστίες μας επίσης, σε αυτούς οι οποίοι συνεισέφεραν επιπλέον υλικό για αυτήν τη νέα έκδοση και σε αυτούς που επιθεώρησαν τις παραγράφους. Ελπίζουμε ότι το βιβλίο θα συνεχίσει να αποτελεί μία πρόσφορη, γρήγορη αναφορά για τους επαγγελματίες στην υγιεινή της εργασίας.

Tar-Ching Aw, Kerry Gardiner και Malcom Harrington
Canterbury, 2006

Πρόλογος Ελληνικής Έκδοσης

Σήμερα, μετά από την πρόοδο που έχει συντελεστεί κατά τα τελευταία έτη από τη φυσική, τη χημεία, τη μικροβιολογία, τη φυσιολογία και την επιδημιολογία κατέστη δυνατόν να επιτευχθεί η ορθή εξήγηση ποικίλων ζητημάτων σχετικών με τη δράση του εργασιακού περιβάλλοντος στην υγεία των ανθρώπων.

Είναι αδύνατον να νοηθεί ότι οι σημερινοί επιστήμονες ιατροί (υγιεινολόγοι, επιδημιολόγοι, ιατροί εργασίας κ.λπ.) νοσηλευτές, επόπτες δημόσιας υγείας, φυσικοθεραπευτές, εργοθεραπευτές μηχανικοί χημικοί, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι εκπαιδευτικοί, τεχνολόγοι, νομικοί και οικονομολόγοι δεν είναι σε θέση να επιλύσουν προβλήματα υγιεινής και ασφάλειας που αναφύονται στους χώρους της εργασίας, είτε από τη φυσική και τεχνολογική εξέλιξη είτε από τις δράσεις των ατόμων.

Το παρόν σύγγραμμα συμπληρώνει την υπάρχουσα βιβλιογραφία και αναδεικνύει νεοφανή επαγγελματικά νοσήματα και αιτιολογικούς παράγοντες που προκαλούνται από φυσικές τεχνολογικές και ψυχο-κοινωνικο-οικονομικές δράσεις. Έχει δομηθεί σε 15 κεφάλαια καλύπτοντας όλο το φάσμα της υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και ενδείκνυται για προπτυχιακούς-μεταπτυχιακούς φοιτητές των Επιστημών Υγείας και Επαγγελματίες της Υγείας.

Ειδικότερα τα Κεφάλαια 1-3 αναφέρονται στις βασικές αρχές υγιεινής και τις επαγγελματικές ασθένειες, τα Κεφάλαια 4-7 στις λοιμώξεις στον χώρο εργασίας, στην τοξικολογία, στην εργασιακή υγιεινή από αέρια, αναθυμιάσεις, σκόνες, ίνες και στους φυσικούς κινδύνους. Τα Κεφάλαια 8-11 στις μυοσκελετικές διαταραχές, στην ψυχολογική διάσταση της εργασίας (νεοφανή νοσήματα), στην αξιολόγηση του κινδύνου και στον έλεγχο των αερογόνων ρύπων. Τέλος τα Κεφάλαια 12-15 αναφέρονται στην προσωπική προστασία των εργαζομένων σε ειδικά θέματα επαγγελματικής υγείας, νομικά ζητήματα και πηγές πληροφόρησης. Συμπληρώνεται με ευρετήριο όρων και σύγχρονες ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης.

Χαρίλαος Κ. Κουτής M.D. Msc PhD
Προϊστάμενος Τμήματος Δημόσιας Υγείας
Τέως Δ/ντής ΣΕΥΠ ΤΕΙ Αθήνας

Φωτεινή Π. Μπαμπάτσικου M.D. PhD
Επίκουρη Καθηγήτρια Νοσηλευτικής
& Δημόσιας Υγείας

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Πέμπτη Έκδοση

*, Καθηγητής Ιατρικής της Εργασίας και
διευθυντής του τμήματος επαγγελματικής υγείας
Ινστιτούτο Ιατρικής και Επιστημών Υγείας του Kent.
Πανεπιστήμιο Kent, Canterbury, Ηνωμένο Βασίλειο*

*, Πανεπιστήμιο Witwatersrand,
Johannesburg, Νότιος Αφρική και Διεθνής
Εταιρεία Επαγγελματικής Υγείας, Birmigham,
Ηνωμένο Βασίλειο*

*, Επίτιμος Καθηγητής
Επαγγελματικής Υγείας, Πανεπιστήμιο του
Birmigham, Ηνωμένο Βασίλειο*

Ειδικόι απ' όλα τα πιο αναγνωρισμένα κέντρα
επαγγελματικής υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου
συνεργάστηκαν στην 5^η έκδοση του βιβλίου
«σύμβουλος τσέπης- επαγγελματική υγεία», που
παραμένει το πιο δημοφιλές βιβλίο αναφοράς για
τους Ιατρούς της Εργασίας. Επαγγελματίες υγείας
διαφόρων ειδικοτήτων – μεταξύ των οποίων
νοσηλεύτές, ιατροί και τεχνικοί ασφαλείας
χρησιμοποιούν αυτό το σύμβουλο τσέπης που
έχει καθιερωθεί ως το βασικό σύγγραμμα στην
εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας.

Αυτή η διεθνής ομάδα συγγραφέων
συνδυάζει πολλά χρόνια διδασκαλίας και
ερευνητικής εμπειρίας σε μεγάλα κέντρα
επαγγελματικής υγείας – συμπεριλαμβανομένων
των Πανεπιστημίων του Kent, του Birmigham
και της Διεθνούς Εταιρείας Επαγγελματικής
Υγείας του Birmigham, γεγονός που επιτρέπει
την πρόσβαση των σπουδαστών και των
επαγγελματιών στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο
εμπειρίας και τεχνογνωσίας.

Καλύπτοντας τον τομέα της ιατρικής και
της υγιεινής, αλλά και νομικά ζητήματα σχετικά
με την επαγγελματική υγεία και παρέχοντας
πληροφορίες για εξειδικευμένους νοσηλεύτές
είναι η πλέον αξιόπιστη πηγή πρακτικών οδηγιών
για όλους του επαγγελματίες υγείας – ιατρούς,
νοσηλεύτές, υγιεινολόγους, τεχνικούς ασφαλείας,
εργονόμους, ειδικούς περιβαλλοντικής υγείας και
υπεύθυνους προσωπικού.

Το βιβλίο αυτό περιλαμβάνει:

- Νέο κεφάλαιο επαγγελματικής τοξικολογίας.
- Αναθεωρημένο κεφάλαιο σχετικά με την
νομοθεσία της επαγγελματικής υγείας και της
πηγές της πληροφόρησης.
- Πληροφορίες για νεοεμφανιζόμενες λοιμώξεις
που σχετίζονται με τις πρακτικές που
ακολουθούνται στους χώρους εργασίας.
- Εκτενείς αναφορές στην ψυχοκοινωνική
διάσταση
- Νέες πληροφορίες για του επιθεωρητές υγείας
και ασφαλείας.
- Νεότερα δεδομένα πάνω στους κραδασμούς
και την οσφυαλγία.
- Έμφαση στην ισορροπία ζωής – εργασίας.
- Προσφέροντας μια ισορροπημένη μίξη
θεωρίας και πράξης με οδηγίες για περαιτέρω
αναζήτηση πληροφοριών, το βιβλίο αυτό
αποτελεί την κορυφαία επιλογή για κάθε
επαγγελματία υγείας.

«...αντίθετα με άλλα βιβλία του χώρου συνδυάζει

την ιατρική της εργασίας και την επαγγελματική
υγιεινή σε έναν τόμο.»

« Πρόκειται για ένα υπέροχο μικρό βιβλίο. Σας το
συστήνω ανεπιφύλακτα.»

«Ένα πολύ χρήσιμο βιβλίο σε μια πολύ ελκυστική
τιμή. Συστήνεται σε όλους τους νέους γιατρούς
και υγιεινολόγους».

«Συστήνω αυτό το βιβλίο σε όλους όσους
ασχολούνται με την επαγγελματική υγεία. Δεν
είναι ένα βιβλίο για το ράφι, αλλά για την τσέπη
και την τσάντα, για να χρησιμοποιείται κάθε
στιγμή».

ISBN 978-960-394-781-3

9 789603 947813 >